

Östergötlands Hembygdsblad

Tema skördetider

Silon i Lingham
Foto Jesper

Östergötlands Hembygdsförbund

Nr 3-2011

Valda för verksamhetsåret 2011 Styrelsens sammansättning för Östergötlands Hembygdsförbund

Ordförande vald 2011:

Denny Lawrot
Sankta Marias Väg 252
612 93 Finspång
denny.lawrot@centerpartiet.se
Risinge Hbf
0122-201 88
0708-12 06 00

Ordinarie ledamöter, valda för åren 2011-2012

Bengt Björner
Brunneby
597 94 Åtvidaberg
bengt.bjorner@telia.com
Björnsäter Hbf
0120-601 71

Joakim Johansson
Skogslyckegatan 56
587 27 Linköping
slottsfogde@gmail.com
0709-31 55 06
Landeryds Hbf

Mikael Johansson
Rösgången 37, 3 tr
602 11 Norrköping
mikael.johansson.381@live.se
Östra Eneby Hbf
011-18 73 95
Mobil: 0768-514082

Roland Karlsson
Vibergsvägen 5
585 97 Linköping
Skeda Hbf
013-870 46

Valda för åren 2010-2011

Inga Britta Adolfsson
Medevi Kalvsjö
591 97 Motala
ingabritta.adolfsson@e.lrf.se
Västra Ny Hbf
0141-910 24
Mobil: 070-634 85 14

Bo Sjöqvist
Slättervägen 9
614 96 Östra Ryd
bogs@telia.com
Östra Ryd Hbf
011-724 24

Dan Malmsten
Östergötlands Museum, Box 232
581 02 Linköping
dan.malmsten@ostergotlandsmuseum.se
013-23 03 91

Jan Paul Strid
Hargs Västergård Björklunden
590 48 Vikingstad
jan.paul.strid@liu.se
013-822 41

ÖSTERGÖTLANDS HEMBYGDSFÖRBUND

Kansli: Tellbovägen 14, 585 64 Linghem
Tel: 076-103 11 39
E-post: kansli@ostergotland.hembygd.se
Hemsida: <http://www.hembygd.se/ostergotland>

Hembygdsbladets redaktion:

Ing-Marie Hagelin
Stig Muhrman
E-post:
0142-100 08
0142-103 71
muhrman@telia.com
ingmarie.hagelin@gmail.com

ÖSTERGÖTLANDS HEMBYGDSBLAD

Ges ut av Östergötlands hembygdsförbund.
95 föreningar med ca 20 000 medlemmar är anslutna
till förbundet.

Personliga suppleanter:

Ing-Marie Hagelin
Prästgårdsliden 10B
595 42 Mjölby
ingmarie.hagelin@gmail.com
Mjölby Hbf
0142-100 08

Margaretha Engman
Blockstensgatan 23
603 86 Norrköping
leif-engman@tele2.se
Hbf Vilbergens Vänner
011-16 68 46

Rolf Pettersson
Rökingestigen 45
590 71 Ljungsbro
rolf.k.pettersson@telia.com
Vreta Kloster Hbf
013-660 77

Vakant

Personliga suppleanter:

Birgitta Hertin
Lokes Väg 6
612 34 Finspång
birgitta-hertin@telia.se
Risinge Hbf
0122-153 33

Roland Lindebring
Krångestad
590 48 Vikingstad
gnirbednil@telia.com
Gammalkils Hbf
013- 33 12 03

Bo Ragnarsson
Rosenlund
615 92 Valdemarsvik
bosse.ragnarsson@telia.com
Östra Ed Hbf
0123-310 66
Mobil: 0703-13 31 96

Vakant

ÖSTERGÖTLANDS HEMBYGDSBLAD

Ansvarig utgivare: Denny Lawrot
Sankta Marias Väg 252, 612 93 Finspång
Tel: 0122-201 88, mobil: 0708-12 06 00
E-post: denny.lawrot@centerpartiet.se
Utkommer: omkring, 15/9, 15/12, 15/3 15/6
Manusstopp: 15/12, 15/5, 15/2, 15/8

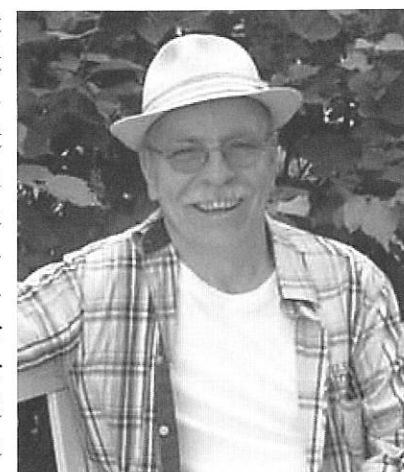
Prenumeration: 50:- på plusgirokonto 89 881-7
Lösnummerpris: 12:-
Annonspis: Helsida: 1200:-
Halvsida: 600:-
Ideella föreningar 50% rabatt

Odföranden har ordet

Nu är sommaren slut och jag hoppas att alla läsare av Hembygdsbladet har haft en lång och skön sommar. Många av er har ju omfattande verksamheter i gängden här tiden, så jag antar att sommaren också inneburit många timmars ideellt arbete. Ni ska veta att det är en viktig insats ni gör. Att vårda och visa fram vårt kulturarv är viktigt ur flera aspekter. Dels är det en förutsättning för en levande landsbygd men också en viktig del av länets veksamhet riktad mot turismen. Det senare ett område där kulturen kommer att få en allt större betydelse.

Ni har helt nyligen fått ett enkät beträffande era byggnader från kansliet. Arbetet med Hus med historia har visat att det saknas en samlad bild av vad som finns hos hembygdsföreningarna i Östergötland. Tanken är

att samla dessa uppgifter i en databas tillgänglig via HBF:s nya hemsida. Vi hoppas också kunna använda materialet till någon form av turistbrochyr om vi kan lösa den ekonomiska biten. Arbetet med enkäten har skett i samarbete med Östergötlands museum/Kulturarv Östergötland. Vi hoppas att ni försöker beskriva era hus så bra som möjligt i enkäten och att ni tar itu med detta ganska snabbt. Har ni några frågor eller något är oklart så kontakta Jesper på kansliet.

När jag ändå är inne på Hus med historia vill jag påminna om konferensen i Örebro den 21 september som förbundet skickat ut information om. Vi tittar på möjligheten att erbjuda en gemensam bussresa till Örebro för alla intresserade, Information om detta kommer inom kort från kansliet.

Andra aktiviteter är Höstkonferensen i Malexander den 24 september, Utbildningsdag på Östergötlands Museum i oktober samt en Funktionärsdag i november som ni kommer att få ytterligare information om.

Denny Lawrot

Sommartid är hembygdstid. Välvårdade och välbesökta hembygdsgårdar håller kärleken till minnen vid liv. Besökarna är av alla kategorier. Permanentboende, sommarstugeägare, tillfälliga turistande gäster. Vi ger sommarens vackraste ROS till alla idogt arbetande medlemmar i länets hembygdsföreningar.

Innehåll:

Resan på Göta kanal	sid 4	VI VAR DÄR – I	
75 år i Väderstad	5	Kärna Hembygdsförening 60års-jubilerar	11
Bonader i Västra Harg	6	Nekrolog över Ingrid Rosander	12
Risinge hembygdsförening fick årets Rotarystipendium	7	VI VAR DÄR – II	
Hårtavlan på Mjölby Hembygdsgård	8	Släktforskar dagarna 2011	13
Råås kvarn i Ydre		Karlstad	14
kandidat till Årets Arbetslivsmuseum	9	Riksstämman i Karlstad 2011	15
Dockor, dockor, dockor...	10		

En reseberättelse på flera plan.

En dag för så där en trettio år sedan tog jag morgontåget från Linköping till Malmö.

I Mjölby blev det på en man som hade platsen bredvid mig. Han jobbade på BT-industri, såg jag på hans portfölj. BT hade tidigare en kooperativ bakgrund och eftersom jag själv jobbade på ett företag med likaledes kooperativ koppling och för dagen hade BPA-märkta strumpor på mig så behövde jag bara sätta foten bredvid hans portfölj så var kontakten etablerad. Vi skrattade båda.

Det var en mycket trevlig person och vi pratade om allt möjligt. Naturligt nog kom vi in på resor. Han hade jobbat som servicermontör för handtruckar, en otroligt spridd produkt över hela landet så Sverige hade han sett det mesta av.

Men den längsta resan hade varit till Indien.

Oj då, frågade jag var det i tjänsten?

”Nej min hustru och jag har adopterat en indiskt flicka. Vi och ett par från Borensberg, som hämtade en pojke var en vecka i Delhi. Hämtningen var från ett barnhem, de flesta där kunde engelska och var mycket vänliga så vår vistelse där blev mycket trevlig.

Allt avlöpte som det skulle. Det gick tio år och en dag ringde telefonen från Indien.

Det var barnhemsföreståndaren i New Delhi som skulle fylla 70 år och pensionera sig. Men innan dess ville han komma till Sverige för att få träffa ”sina” barn. Snacka om efterkontroll! Det närmade sig semestertider och efter en del ringande mellan Mjölby, Borensberg och New Delhi var man överens. Visst, indiern med fru var välkomna att stanna en vecka på respektive ort.

Vad gör man när det kommer gäster? Man bjuder på Gevalia har vi lärt oss, visar huset, kvarteret, stadsdelen, staden med varuhus, omgivningarna m.m. Och kommer underfund med att en vecka är en ganska lång tid....

På fredagen föreslår vår vän i Mjölby att man kan åka till Borensberg där indiern skulle vistas nästa vecka. Inget besök, bara en genomresa. När vi passerar Borensberg kommer en av de vackra vita kanalbåtarna och den indiska farbror som läst på en del före sverigeresan blir väldigt förtjust över att få se det han läst om. Vår vän i Mjölby säger ”jag vet att i morgon går en båt här förbi åt andra hållet. Jag kan skjutsa till Motala i morgon, där kan ni ta båten och jag hämtar

er här om ni vill.” Jovisst ville man, vilken bra idé!

Detta sker och när man kommer till Borensberg ser man att något särskilt har hänt indiern, han har till och med gråtit. Vår vän i Mjölby tycker att visst är det vackert men så märkvärdigt är det väl ändå inte!

Jo, för indiern var det mycket märkvärdigt.

Han var ursprungligen ett gatubarn, och för ett indiskt gatubarn var tillvaron hård. Det var frågan om att överleva och att söka sig nattkvarter där det överhuvudtaget var möjligt. Det enda man ägde var kläderna på kroppen.

Indiern hade en kompis. en bästis, men man hade kommit fram till att största chansen för att få någon slags försörjning som att tigga och utföra ärenden var att uppträda ensam, inte i flock.. Man låg tillsammans på natten, var det nu kunde vara. En järnvägsstation, bussterminal, marknadsplats och gjorde upp på morgonen var man skulle träffas nästa kväll.

En natt utbröt en våldsam brand i kvarteret där gatubarnen fanns. Alla sprang åt alla håll, här gällde det att rädda livet och de två kompisarna kom ifrån varandra.

Man får utgå ifrån att de båda bästisarna letade efter varandra men de sågs inte mer. När detta hände var de 16 år.

Ombord på denna resa mellan Motala och Borensberg fanns ytterligare en indier. Gissa vem!

Det hade gått tämligen bra för dem i livet. Vår indier var som sagt barnhemsföreståndare med en insikt om hur barn borde få ha det. Den andre var någon slags bibliotekarie och större delen av livet hade de bott några kvarter från varandra. Utan att veta om det.

Bara sverigeresan var avklarad skulle man hem och umgås.

Vad allt kan inte hända under en resa på Göta Kanal

Reine Andersson

Fotograf AB Göta kanalbolag

75 år i Väderstad

Det var festligt, soligt och generöst när Väderstad hembygdsförening firade 75-årsjubileum. Platsen var välkända Änga dit kortage med Mjölby Ungdomsorkester och landshövding i häst och vagn anlände efter en tur runt byn.

Stämningen var hög och publiken fick lyssna till många välförtjänta lovord över föreningens insatser,

Väderstad hembygdsförening har utomordentligt väl tagit tillvara sitt kulturarv och förärades blommor, böcker och diplom från omgivande socknar.

Väl på plats inleddes uppvaktningen med konsert av ungdomsorkestern och tal av landshövding Elisabeth Nilsson som alltid har en utmärkt förmåga att hitta rätt ordval och känsloläge. Magnus Davidsson från Väderstad berättade om föreningens verksamhet och sedan följde uppvaktning av kommunrepresentanter från Mjölby, hembygdsförbundet, hembygdsrådet och grannsocknar.

Där fanns resurserna ”i händelse av regn” som tack vare den vänliga solen inte behövde tas i bruk. Däremot kom estraden till användning för en uppskattad underhållning av gruppen Gnid och Drag från Söder-

köping, fem man och två kvinnor stark. Olika slags äldre instrument och en underbar repertoar, helt i stil med miljö och tillfälle.

Festplatsen Änga, som tillhör hembygdsföreningen ligger i närheten av hembygdsgården och där avslutade många av gästerna jubileumsdagen med ett besök.

Det var ett väl genomfört jubileum och värden för dagen, vice ordförande Jan Hedlund kunde känna sig fullkomligt nöjd.

--Det blev en fin dag för Väderstads Hembygdsförening och det soliga vädret gjorde också sitt till. Åttio personer hade samlats och det blev en stor dag att minnas för vår förening.

Text & bild Ing-Marie Hagelin

Här fanns folkunga PRO, föreningen Farmarpojarna, Svanshals byalag, Hovs hembygdsförening och Folkunga byalag. Allt tog sin tid men slutligen avtackades landshövdingen innan det var dags för lunch uppdukad på dansbanan.

Bonader i Västra Harg

"Det var en gång en skola".....som nu är hembygds-gård. Fylld av minnen sedan flera århundraden till-baka. Prydligt och varmhjärtat omhändertaget, pre-senterat med kunskap och känsla.

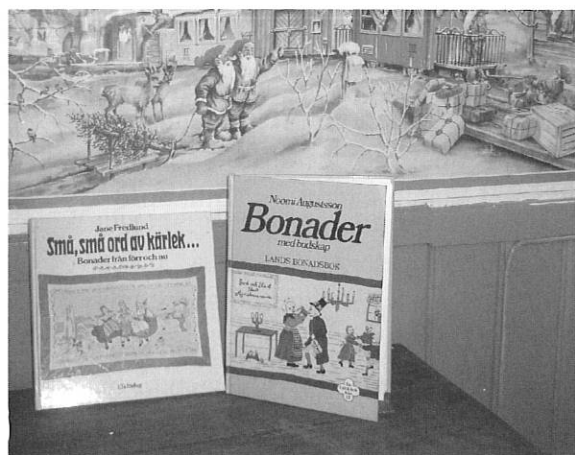
Vad kan då vara perfekt att sommardekorera med i Västra Hargs hembygdsgård! Jo, broderade bonader, ett resultat av handflit och fantasi.

Den gamla skolan i Västra Harg har en alldeles speci-ell själ. Det är inte ett "vanligt" hus, en stuga av något slag inflyttat från skogstrakterna som representerar hem-bygdshistoria här. Nej i Västra Hargs

Hembygdsgård har generationer av barn bänkat sig, skrapat med fötter, hjälpt till att bära ved till de imponerande höga kakelugnarna. Halvhjärtat lyssnat till fröknas eller magisterns undervisning, fått beröm och bannor.. För att äntligen -tacksamt men sällan tonrent - delta i psalmen Så går en dag än från vår tid innan det var hemdags.

Varje sommar erbjuder hembygdsföreningen besökarna nya utställningar en för varje vecka. Vilka ambitioner!

För året bo-nader.. En prydnad som sällan sakna-des i något hem. Det är kulturhistoria som nu pry-der skolsalens väggar och föreningens medlemmar har plockat

fram ur egna byråldor, lånat utanför den egna kretsen och förengiens egna.. Resultatet har blivit både broderade och tryckta bonader där man kan begrunda verser och tänkespråk, beundra färgsättning och perfekta stygn.

Som exempel:

"Brasan brann och katten spann och gumman och katten var så glada i varann."

En kunnig guide som har mycket att berätta om hembygsgården är Gunnbritt Petersson. Hon är insatt i historia kring platsen och har kunskap om människor knutna till bygden. Gunnbritt är uppvuxen i Västra Harg och den bakgrunden är ofta en förutsättning för ett djupt engagemang.

Båda våningarna i skolhuset är helt möblerade och de gamla järnspisarna finns kvar i kök på både nedre och övre våningen. Vackra, dekorerade skåp, textilier, fotografier och pärmar med omsorgsfullt upp-tecknade data och namn. Allt i minutiös ordning. Na-

turligtvis står det kaffe framdukat i skolsalen och på flera håll har man placerat ut dockor med kläder från olika tidsperioder. Här finns mycket att upptäcka Det är beundrans-värt vad en fören-ing med drygt 300 medlemmar för-mår att uträtta när viljan och entusi-asmen finns med.

Om nu det gamla skolhuset är juvelen i kronan så är omgivningen minst lika intressant. Trädgårdens små mysiga och skugiga smultronställen så lämpliga för kaffedrickandet. Ett gammalt soldattorp i grått timmer inramat av manshöga stockrosor med äkta "gärs-går" i ena hörnet. Småstugor med loppisbod och ett hederligt utedass. Det senare utan kravfyllda moder-niteter. Gammaldags och snällt ekologiskt med tvätt-ställ, handfat och handkanna. Och förstås kungabild på väggen. Här är det Gustav V som representerar kungahuset.

Atmosfären är perfekt helt igenom. Vad kan man mer begära av en hembygsgård!

Text och bild: Ing-Marie Hagelin

Östergötlands Hembygdsblad 3-2011

Risinge hembygdsförening fick årets Rotarystipendium

Finspångs Rotaryklubb delar varje år ut ett kultursti-pendium. För att få detta måste man ha gjort något, som främjar kulturen i Finspång. Till 2010 års stipen-diat utsågs Risinge Hembygdsförening.

Motiveringen lød: "För föreningens hängivna arbete med att bevara och ta till vara Finspångs kultur - och folklivshistoria."

Stipendiet delades ut vid klubbens vårmöte i Risinge prästgård. Mötet inleddes med en guidad visning i Hembygdsgården, som är prästgårdens närmaste granne. Åsa Johansson, föreningens tidigare ord-förande och Fredrik Blomberg, ordförande i Hem-bygdsföreningen, visade och berättade om föremål som samlats in för att bevara traktens historia.

Rotarys president Ann-Margret Ekman omgiven av re-presentanterna från Risinge Hembygdsförening Fredrik Blomberg och Åsa Johansson vid överlämnandet av Kulturstipendiet i Risinge Prästgård.

Årets utställning i textilrummet visar forna tiders un-derkläder, där kunde man se att dagens underkläde har gett kroppen en större frihet. Några kände igen det gamla livs-tycket, som de fick bära som barn, för att hålla strumporna uppe.

Föreningen har under året haft fle-ra studiecirklar. Cirkeldeltagarna i "Handeln i Finspång", har besökt och dokumenterat om de talrika handelsbodas, som fanns runtom-kring i de små byarna i Risinge.

Dörren vid Hembygdsgården, som skall återfå sin ursprungliga färg, tack vara Rotarys kulturstipendium.

Östergötlands Hembygdsblad 3-2011

Två andra cirklar har varit "Finspång under andra världskriget" och "Historisk klädsöm-nad".

De årliga berättarft-narna, som hålls i Hembygdsgården, har gett möjlighet att få lyssna till bygdehisto-ria, som inte ligger så långt tillbaka i tiden. Föreningen ser det som viktigt att kunna sprida det, som äldre i trakten har upplevt. Det gäller att få den kunskapen, när de finns människor, som kan berätta om livet före 1950.

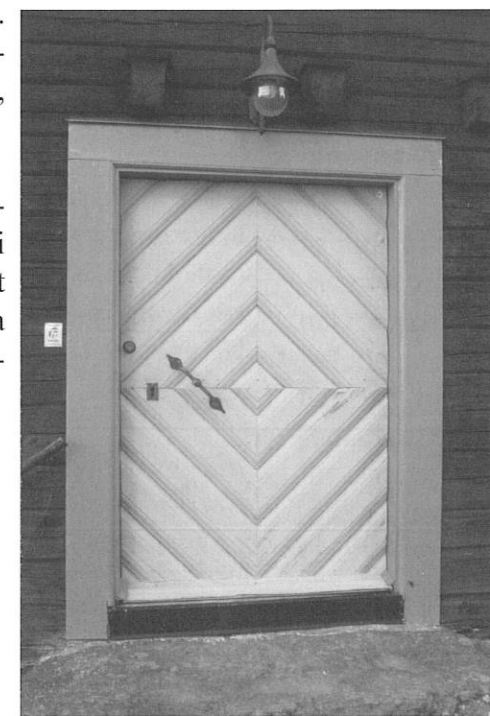
Efter visningen bjöd klubbmästaren Aina Karberg in till en god vårbuffé i prästgården. Klubbens president Ann-Margret Ekman hälsade välkommen med att läsa ur Olle Björkroths versbok, Omegas Diversigheter. Olle Björkroth tilldelades förra årets kulturstipendium postumt.

Åsa Johansson och Fredrik Blomberg fick ta emot 2010 års stipendium på 5 000 kronor samt ett diplom att sätta på väggen i Hembygdsgården. De uttryckte sin glädje över att föreningens arbete uppmärksam-mats. Pengarna kommer att användas till underhål-

let av Hembygdsgården. Målarfärg till gårdens stora dörr, står först på listan. Färgprover har tagits fram. 2010 målades alla fönster om. En aktivitet, som man inbjöd kommu-nens politiker till. Resultatet blev bara och politikerna hjälpte till att bevara kulturarvet.

Risinge hembygdsförening en vär-dig kulturstipendiat, som arbetar för att kommande generationer skall kunna ta del av bygdens his-toria.

Text och bild: Monica Blomberg

Hårtavlan på Mjölby Hembygdsgård

Under 20 års tid har jag beundrat ett hårbete i form av en tavla som hänger i gäststugan i Bergastugan på Mjölby Hembygdsgård. Hårbetet avtecknar sig mot en vit sidenbotten med svart sammet som "ram" och är skänkt av fru Svea Alving 1947.

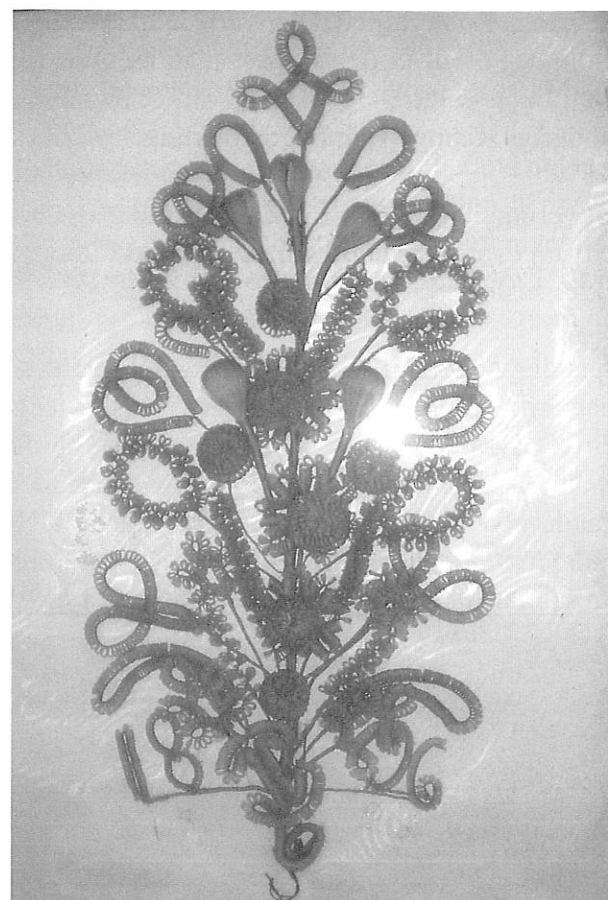
Det är inte säkert att tavlan är tillverkad i Dalarna, men mycket talar för att det är så. Jag beslutade mig för att ta reda på mera om saken.

Hårbete på Våmhus Hembygdsgård.

Hårbeten framställda genom flätning eller knyppling är kända i Europa sedan 1500-talet. I Sverige kom arbetena under 1800-talet att främst förknippas med Våmhus socken, norr om Mora i Dalarna. De kvinnor i bygden som sysslade med hårbeten kom foljdriktigt att kallas för hårkullor. De tillverkade tre olika sorters produkter: För det första löshår såsom flätor, för det andra smycken och för det tredje hårblommor och tavlor.

I slutet av 1800-talet gav sig uppåt 300 kullor ut på vandring för att utföra sitt arbete. Håret som användes i arbetet var ofta inlämnat av beställaren. Han eller hon kunde sedan betala hårbetet kontant eller byta till sig det mot en annan vara eller mot kost och logi. På så sätt finansierade kullorna långväga vandringar. Resorna gick förutom till Sverige främst till Tyskland, Finland, Norge, Danmark, Ryssland, England och Skottland. Kullorna var tvungna att lära sig

Hårbete på Mjölby Hembygdsgård.

några fraser av språket i de länder de besökte och det gällde även Sverige, eftersom Våmhusmålet skilde sig åtskilligt från rikssvenskan.

Även om den omfattande tillverkning och de vandringar som var vanliga på 1800-talet sedan länge har upphört, så lever ändå hantverket kvar. Det kunde jag konstatera i somras då jag besökte Våmhus Hembygdsgård. I en stuga satt två unga kullor i folkdräkt och framställde hårbeten med en metod som påminner om knyppling, men själva knyppeledynan är ersatt av en ställning på tre ben.

På väggarna i stugan hängde ett antal hårtavlor, både med broscher och med hårblommor, fästade mot en vit bakgrund och inramade. Likheten mellan de två jag fotograferade där och tavlan i Mjölby Hembygdsgård är slående.

Text och foto: Bo Jansson

Källor:
Nationalencyklopedin. Uppsats av Anna Sparr 1997 på Internet.

Råås kvarn i Ydre kandidat till Årets Arbetslivsmuséum

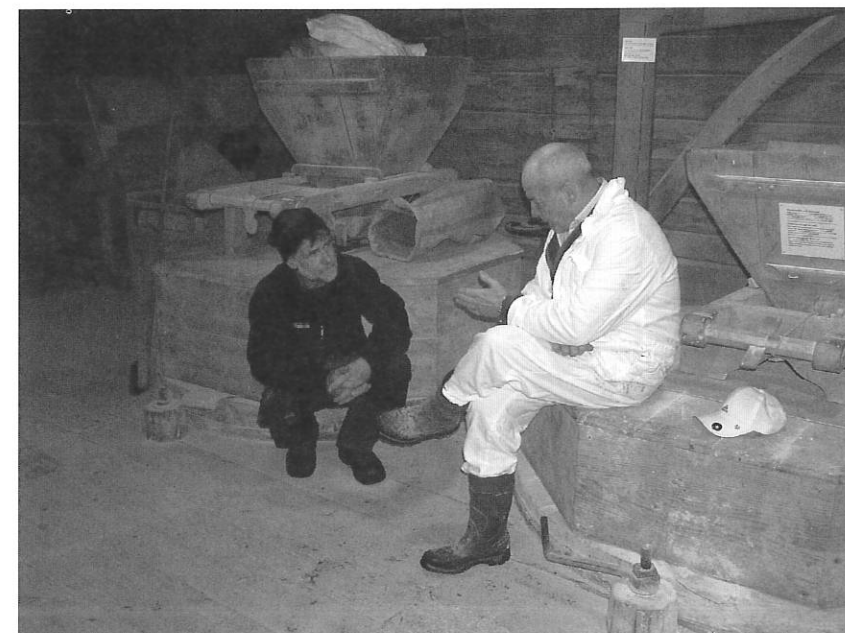
Som enda representant för Östergötland föreslås nu den gamla fina vattendrivna kvarnen vid Råås i Torpa till titeln "Årets Arbetslivsmuséum". Råås kvarnby har tack vare arbetsgruppen Råås vänner under ett antal år fint rustats upp till vad den är idag, en myck-

mal mjöl som kan köpas säljs också har en linbasta där fläsk rökes, en smedja samt kök med mindre samlingslokal. Från och med i år finns också ett portabelt sågverk drivet av en tändkulemotor. Men här kan man också få se hur hus timras och gårdsgård hägnas

men även hur man växtfärgar garn liksom många fler gamla hantverk. Naturligtvis är det mycket hedrande och uppmuntrande för "Råsgänget" som under flera år satsat minst en sommarvecka för att restaurera och bygga ut den fina kvarnbyn.

Det är nu bara att hoppas att förslaget leder till att Råås verkligen nomineras och får utmärkelsen. Men konkurrensen är hård. Inte mindre än 22 olika förslag från hela landet finns som en speciell Samverkansnämnd för svenska Muséer nu ska välja bland innan det den 5 sept beslutas vem som ska få titeln: Årets Arbetslivsmuséum 2011.

Text och bild: Bernt Karlsson

Börje Samuelsson och mjölnarbasen Göran Gunnarsson har under många år tillhört de drivande i Råås-gänget

et uppskattad plats för besök av turister men framför allt en verklig samlingsplats när arbetsgruppen inbjuder till "Rååsdagar". Då samlas som nu sommaren 2011 drygt 1000 personer för att uppleva livet i den gamla byn belägen i en fantastiks natur högt över torpadalen.

Dessa Rååsdagar blir kvarnbyn en verkligt levande by där förutom den funktionella kvarnen

Kvarnbyggnaden är ståtlig där den ligger på säker grund

Ni som fotar för Hembygdsbladet! Var vänliga använd kamerans fabriksinställning. Alltför många bilder måste tyvärr kasseras på grund av felinställning.

Redaktionen önskar artiklar till julnumret från föreningarna. Skriv och berätta vad ni gjort under sommaren.. Välkomna med texter!.

Dockor, dockor, dockor....

Leker barn med dockor i dag? Nej menar de som sitter inne med erfarenheten. Dockkärleken tycks numera vara hänvisad till en minneslund för 30-40-50-talisterna. Den - de generationer som ödslade kärlek och fantasi över dockskåp och pyttesmå serviser, tjatade på farmor och mormor att sy nya dockkläder med mera.,

ha älskats och kramats både varsamt och hårdhänt, andra får skryta med virkade volangprydda kjolar. De är de som satt på byrån eller radion och bara lyftes ner när det var extra högtidligt. Här finns den första blunddockan nerbäddad i stiltrogen dockvagn från femtiotalet och mjukisen med lekvänlig kropp.

Idén till dockorna dök upp som en fortsättning av förra årets utställning av högtidskläder, berättar Inez.

--En del dockor kommer från medlemmarna, andra har lånats från vänner och bekanta och några har vi fått som gåva.

Det har varit en populär utställning och många har kommit tillbaka en andra gång.

--Men intresset från barnen har varit svalt. Jag antar att det beror på det ständiga överflödet av leksaker som barn utsätts för idag.

Ing-Marie Hagelin

För den som vill läsa mer om dockor finns boken Dockor, Dockor, Dockor av Marie-Louise Hallström, LT:s förlag, går att låna från biblioteken.

--Nog var det tur att man förr måste leka försiktigt med en fin docka, annars hade vi inte haft några att visa här, säger Iris Unell vid Sya hembygdsgård där man under sommaren visat en utställning på drygt femtiotalet dockor. De mest skiftande var- elser i storlek, utföranden, klädsel och ålder. Några visar tecken på att

VI VAR DÄR – I

Kärna Hembygdsförening 60års-jubilerar

Kärna HBF, som bildades 1951, firade sin 60-åriga tillvaro den 21 augusti. Många jubilarer slår på stort när de skall firas; så icke Kärna HBF. Hade det inte varit för en artikel i Corren dagen före jubileumsdagen hade Förbundet missat att uppmärksamma föreningens jubileumsfirande.

Nu fick undertecknad dock nöjet att - en strålande vacker söndag - komma till hembygdsgården i Malm-slätt och till föreningens ordförande, Per Hallinder, överrätta förbundets hyllningsadress samt en enkel sommarbukett.

Dagen firade med jubileumsbakelse, serverad i ett partytält, som dagen till ära inte skyddade mot regn utan istället gav en behövlig skugga. I övrigt hölls öppet hus med sakkunnig guidning samt tipspromenad. För det musikaliska inslaget stod en "enmans-orkester", som måhända skulle behövt en högtalare för att överrösta det glada sorlet från kaffegästerna i partytältet.

Det kan vara på sin plats att avrunda med några ra-

der som presentera Kärna HBF: Föreningen har i dag cirka 200 medlemmar och ansvarar på sin hembygdsgård (marken skänkt av kommunen) för nio byggnader. Av dessa ligger Röketorp (fyra byggnader) kvar på sin ursprungliga plats sedan 1700-talets mitt. Bland byggnader, som flyttats till Hembygdsgården, kan nämnas soldattorpet Höglyckan, vilken är en ryggåsstuga från 1600-talet. Föreningen lär ha runt 600 möbler/ föremål av olika slag. Vid besök i de olika byggnaderna visade det sig att dessa inte var "överlastade" utan i stället var tilltalande möblerade/inredda. Föreningens aktiviteter är i stort det, som andra hembygdsföreningar bedriver och problemen är desamma, som flertalet föreningar har. Ett citat från Kärnas HBF rekryteringsblad: "Hembygdsföreningen behöver förnyas och förnygras, vi behöver dej!".

Det skulle förvåna mycket om inte den välarrangerade jubileumsdagen gör att några lokalbor hörsammar hembygdsföreningens lockrop.

Text och foto: Bengt Björner

NEKROLOG ÖVER INGRID ROSANDER

En mycket kär vän, kollega och hembygdsvårdare har gått ur tiden!

Förutom sin välkända och erkända gärning som pedagog har hon

varit en förkämpe för vår hembygd och vår kulturbygd.

Under många år arbetade hon enträget att i både ord och bild dokumentera

vårt kära Åtvidaberg och dess historia.

Ingrid har forskat och skrivit om viktiga historiska och kulturella personligheter

i vår bygd. Med detta som grund anordnade hon i vår förening träffar för

nyinflyttade, där dessa i ord och bild fick ta del av gamla och nya Åtvidaberg.

Ingrid arbetade också engagerat för att skapa den fantastiska miljö vi har

runt vår Hembygdsgård.

För många år sedan tog Ingrid initiativet till att skapa ett Skolmuseum som

var till glädje för alla som fick tillfälle att besöka detta.

Under många år arbetade Ingrid med att kombinera sin tjänst som pedagog och

som den outtröttliga folkbildaren som anordnade studiebesök på sin älskade Hembygdsgård.

Så sent som i våras genomförde Ingrid, trots långt framskriden sjukdom, en

serie studiecirkelsammankomster med temat "Gamla seder och bruk".

Ingen kan axla Ingrids mantel och vår saknad är oerhörd!

Åtvidaberg den 28 juni 2011.

Åtvids Hembygdsförening /gn Gunilla Ekström

VI VAR DÄR – II Släktforskar dagarna 2011

De årligen återkommande Släktforskar dagarna var denna gång förlagda till Norrköping och arrangerades av Sveriges Släktforskarförbund nu i samarbete med Släktforskarna i Norrköping (SiN).

Under helgen 27-28 augusti besökte cirka 4100 betalande Louis De Geer konsert & kongress, där ett 70-tal utställare fanns på plats. Förutom utställningar med "pröva på" samt försäljning kunde besökarna även lyssna till ett 25-tal intressanta föreläsningar.

Det finns en naturlig koppling mellan Hembygd och Släktforskning och det var därför naturligt att Östergötlands Hembygdsförbund skulle ställa upp när nu släktforskar dagarna landade i hemlandet.

Förbundet kom att dela monter med bl.a. DIS, ÖLFA, Östergötlands museum / Kulturarv. ÖGF, DIS-Filbyter, SHF samt Landeryds och Vreta Klosters HBF. Vår del av monter var mycket centralt och

strategiskt placerad varför huvuddelen av de drygt 4000 besökanden kom att passera förbi densamma. Förbundet hade inte något eget material att sälja men många stannade ändå till för en prat- och frågestund. Våra överexemplar av Hembygdsbladet samt den nyproducerade medlemsmatrikeln gick åt som smör i solsen. Många släktforskare – inte minst "utomläns" ifrån – frågade efter specifika hembygdsföreningar och kontaktpersoner hos dessa. Här kom den karta, som tryckts upp i samband med Östgötadagarna, väl till pass.

Förbundet delade samman med SHF endast 2 meter

av Östgötaföreningarnas totalt 15 meter långa monter. Slutintrycket är dock att vi lyckades väl i att marknadsföra Hembygdsrörelsen, dvs. i detta fall Förbundet och våra medlemsföreningar.

Bengt Björner

DIS = Datorn i släktforskningen

ÖLFA = Östergötlands läns föreningsarkiv

ÖGF = Östergötlands genealogiska förening

SHF = Sveriges Hembygdsförbund

HEMBYGDSFÖRSÄKRINGEN

FÖRMÖGENHETSBROTT

I grundförsäkringen som omfattar alla föreningar som är medlemmar i Sveriges Hembygdsförbund ingår en förmögenhetsbrottsförsäkring. Ersättning lämnas för föreningens förlust då en förtroendevald eller anställd gjort sig skyldig till något av följande förmögenhetsbrott:

- Förskingring, undandräkt eller grov förskingring
- Trolöshet mot huvudman
- Bedrägeri eller grovt bedrägeri
- Stöld, snatteri eller grov stöld

Ersättningen betalas ut först då en dom vunnit laga kraft. Högsta ersättning som lämnas är 10 basbelopp (1 basbelopp 2011 = 42 800 kr) och självrisken är 20 % av ett basbelopp.

För att förebygga att föreningen orsakas skada är föreningen skyldig att anlita en kompetent revisor som granskar föreningens räkenskaper mot styrelseprotokoll och dylikt. Vid misstänkt skada har föreningen en räddningsplikt, d.v.s. måste utan dröjsmål polisanmäla och förhindra att ytterligare brott begås.

Sedan 2005 har 4 förmögenhetsbrott anmälts till försäkringskansliet.

PÅMINNELSER

Det finns fortfarande bidrag att ansöka om för de föreningar som vill förbättra sin säkerhet.

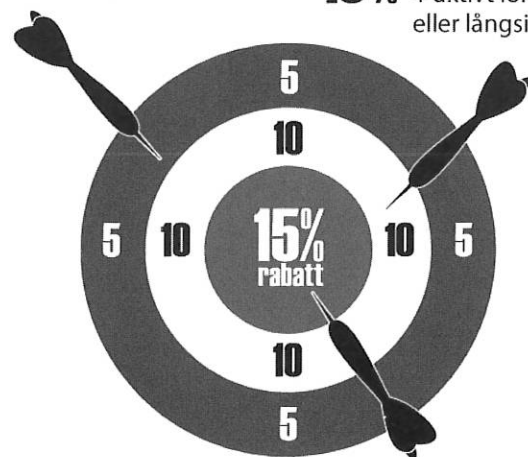
Den uppdaterade försäkringsteckningen måste skickas in även om försäkringsbehovet är oförändrat.

Har ni frågor kontakta försäkringskansliet!

Hembygdsförsäkringen,
Östra Långgatan 30A, 432 41 Varberg
hembygdsforsakringen@hembygd.se 0200-22 00 55

5 % Boendeförsäkring
+ extra sakförsäkring

10 % Boendeförsäkring
+ aktivt lönekonto
eller långsiktigt sparande

15 % Boendeförsäkring
+ aktivt lönekonto
+ långsiktigt sparande

Träffa oss och bli förmånskund
redan idag! Läs mer på vår hemsida
lansforsakringar.se/ostgota

Östgöta
Brandstodsbolag
Bank & Försäkring

Karlstad

Karlstad grundades år 1584 av Karl den nionde. Då var namnet Tingvalla och bytte då namn till Carlstad. Tingvalla var känd sedan 1200-talet som handels och marknadsplats.

I slutet av 1700-talet invigdes Sveriges längsta stenbro över i Klarälven, kallad Östra bron.

Karlstad har tillhört Sveriges mest expansiva städer allt sedan 1870-talet. Staden har utvecklats till en av rikets största insjöhamnar genom Trollhätte kanal och en ny hamnanläggning. Karlstad har fyllt en viktig roll som regionalt centrum med bl.a domkyrka, residens och på senare tid även högskola.

Sola i Karlstad har väl ingen undgått att höra talas om. Skiner solen alltid i Karlstad, eller vad ska man tro när man hör begreppet? Och svaret är Ja. För solen finns överallt i Karlstad. Även om solen på himlen råkar tillfälligt vara bakom molnen så möter vi solen på skyltar, bussar, bilar och trycksaker, eftersom Karlstads kommuns logotyp är just en glad sol. Sola i Karlstad – Eva – Lisa Holtz född 1739, drev Carlstads gamla gästgiveri. Hon blev snabbt känd som Sola i Karlstad för sitt alltid så goda och glada humör. Hon blev med tiden en aktad dam i staden. Karlstads logotyp, den glada solen, är ritad av konstnären Lasse Sandberg.

Vi ger ut böcker!

Ett axprov ur vår tidigare utgivning:

Brevens Bruks hembygdsförening: Brevens Bruk, bruksliv i järnets tecken
Knutby-Faringe-Blååker hembygdsförening: Bygden som steg ur havet
Fanthyttans bygdeförening: Fanthyttan
Borensbergs hembygdsförening: Från Husbyfjäl till Borensberg
Lima, Rörbäcksnäs och Transtrands hembygdsföreningar: Gränsland
Hafsta byalag: Hafsta genom tiderna
Föreningen Hårdakvarn: Hårdakvarn
Idre hembygdsförening: Idre bygdebok del 1, 2 och 3
Kvistholmsgruppen: Kvistholmskrönika
Ragnarö byalag: Livet i ragnarö
Norra Vi hembygdsförening: Norra Vi
Norra Vi hembygdsförening: Ydrebo
Torpa hembygdsförening: Om Torpa kyrka
Torpa hembygdsförening: Skrävör och visor
Reftele hembygdsförening: Reftelebygd
Roks hembygdsförening: Roksminnen
Rok-Svanshals byalag: Svanshalsminnen
Stoby historieförbund: Stoby by
Särna forminnesförening: Särna mål

Vi erbjuder Dig eller Din förening:

- » hjälp med allt från manus till färdig bok
- » upplagor från 50 ex och uppåt
- » intressanta priser
- » formgivning
- » tryckning
- » handledning

Kontakta oss så får vi diskutera just din situation!

Upplands-Bro Kulturhistoriska förening: Upplands-Bro från då till nu
Birgitta Olsson: Bondeuppror i Skåne
Johan Birath: Brännvin, vatten och bröd. Del 1 och 2
Johan Birath: Ekeby sockenstämmor 1787-1818
Johan Birath: Mordet i Hycklinge
Johan Birath: Mordet i Ljungstorp
Johan Birath: Mordet i Mjölby
Johan Birath: Mordet vid Stjernesand
Johan Birath: Spöken i Östergötland
Berit och Lars Eric Fjellman: Dalsland och gränsbygden. Del 1 och 2

Erik Jonsson: De första Ormsjöutvandringarna. Del 1 och 2
Bror Steen: En Parvells minnen från Häggestad Norrgård
Östen Andersson: Fjärdingsman i skärgården
Östen Andersson: Örskar
Rune Andersson: Folket på Rygge by
Tony Hagström: Från bondby till municipalsamhälle (Kisa)
Bengt Arne Bengtsson: Från Östra stambanan till Östlänken/Götalandsbanan
Anders Ejdervik och Anders Dahlin: Grövelsjöfjällen, gränslösa fjäll
Sten-Olof Ragnar: Gårdar och stugor i Åsbo
Lennart Nilsson: Gårdarna utmed Lagans strand

och många fler ...

Atremi

Axstad Södergård, 595 94 Mjölby
0142-171 00 info@atremi.se
www.atremi.se

Riksstämman i Karlstad 2011

I denna soliga stad öppnade landshövding Eva Eriksson stämman med att hälsa stämmodeltagarna välkomna till Värmland.

Invigningstalare var riksantikvarie Inger Liljequist. -Vi behöver det nära samarbetet för att stärka kulturarvet, sa Inger Liljequist. Den regionala och lokala nivån får stadigt större betydelse. Hon hoppades också på att tillsammans med SHF finna en fortsättning på Hus med historia genom den satsning som regeringen gjort på att ta tillvara de erfarenheter som gjorts under de två år som satsningen pågår.

Förbundsordförande Birger Svanström talade inledningsvis om att han känner en tillfredsställelse över hur hembygdsrörelsen tas emot i samhället och av myndigheter. Under sina besök i föreningar har han styrkts av det storartade arbete som görs för att visa upp det lokala kulturarvet.

Riksstämman omvalde Birger Svanström till förbundsordförande och Lars Sjösvärd, landsantikvarie och chef för Gotlands Museum valdes in som ny ledamot i SHF:s styrelse.

Stadgeändringar.

Riksstämman biföll styrelsens förslag till ändringar i SHF:s stadgar. Bland annat att i fjärde paragrafen skriva in att det i de regionala förbundens stadgar måste ingå SHF:s grundsyn och ändamål.

Verksamhetsinriktning 2011-2015.

SHF ska stödja medlemmarna i arbetet med hembygden och det lokala kulturarvet, samt företräda hembygdsrörelsens intressen nationellt och internt.

Utvecklingsområden 2011-2015.

1. Kommunikation
2. Organisation och demokrati
3. Opinionsbildning
4. Tillgänglighet
5. Natur och miljö
6. Vården av kulturmiljö
7. Barn och skola
8. Turism
9. Arkiv och digitalisering
10. Samverkan

Stämman antog styrelsens förslag till verksamhetsinriktning för de fyra åren.

Bland motionerna inkom Östergötlands hembygdsförbund med en begäran om att SHF ska utarbeta ett informationsmaterial om upphovsfrågor. Styrelsen svarar att det redan finns ett material men att det kan vidareutvecklas. Alltså bifall.

Seminariernas gemensamma frågor var att söka reda på fakta om det förflutnas människor och miljöer och att det kan göras på många sätt. Hur man underlättar sökandet. Hur man kan systematisera sitt material och presentera det för andra.

Hembygdsresorna gick till Värmlands bergslag, Fryksdalen och Klarälsdalen och Västra Värmland.

Hembygdsfesten

Festen hölls på hembygdsgården i Ransäter, vackert belägen vid Klarälvens strand.

1952 övertog rektor Sven Hellqvist ordförandeskapet för föreningen. Sedan dess har föreningen utvecklats till att innehålla omkring 50 byggnader, världshus och stugby. Varje år sedan 1954 spelas Fredrik August Dahlgrens folkklustspel, Värmlänningarna, vid Ransäters hembygdsgård.

Stämmodeltagarna anlände med buss till Ransäter. Under resan underhölls vi av dragspelsmusik och sång. Glada och uppspelta och hungriga mottogs vi till middagen i den stora logbyggnaden.

Stina Hellqvist, föreningens allt i allo klädd i folkdräkt, log så glatt och tog emot oss. Hon har troget funnits till för föreningen alltsedan 1952 när hennes numera framlidne man tillträdde ordförandeposten.

Maten smakade förträffligt. Under måltiden fick vi höra ett smakprov på hur årets "Erik och Anna" konverserade med varandra. Museerna var öppna under kvällen. Många olika gammaldags miljöer fanns att beskåda, vackert och välordnat.

Stämmodeltagarna återvände till hotellet med stor behållning, mycket nöjda och glada.

Till nästa riksstämman den 25-27 maj 2012 inbjöds till Gotland i Visby.

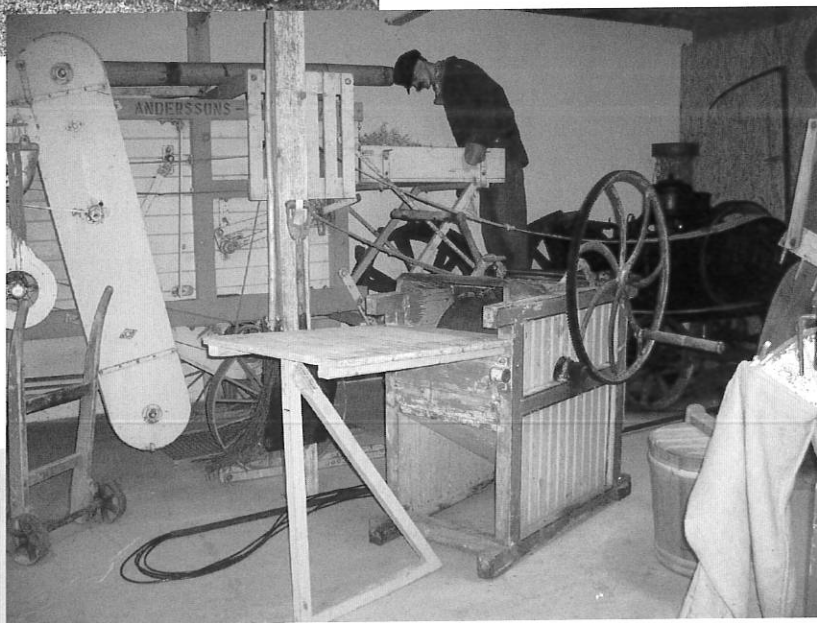
Birgitta Hertin

Posttidning B

Avsändare:
Östergötlands Hembygdsblad
Tellbovägen 14,
585 64 Lingham

Gammeldags höbärgning bild från Ödeshögs
biblioteks samlingar

Tröska från sya Hembygdsgård från 1954.

Skördetröska från 2006